

УДК 347.961:141.319.8
DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2021.4.4>

Манойло Наталія Григорівна

кандидат філософських наук,
докторант

Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
вул. Пирогова, 9, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-6369-7437

ФІЛОСОФСЬКИЙ СВИТОГЛЯД І МЕТАГРАНИЧНЕ БУТТЯ ОСОБИСТОСТІ НОТАРІУСА

Найвище досягнення людини в її здатності до абстрактно-понятійного способу мислення полягає в тому, що їй вдається максимально можливою мірою увійти у сферу чистої ідеальності буття. В ідеальному не зникають матеріальні об'єкти, що безпосередньо дані органам сприйняття, і людина на цьому рівні свого пізнавального входження в нього не перестає відчувати себе як чуттєву матеріальну реальність. Але їй вдається досягти ідеалу пізнання – чистої об'єктивності, яка дозволяє відкрити Закон як Абсолют.

У статті наводиться думка, що звичне виконання нотаріусом як фахівцем із теорії права своїх професійних обов'язків, жорстко прив'язаних до чинної нормативно-законодавчої бази, не сприяє його творчому зростанню. Будучи ознайомленим із різними сферами діяльності, які входять до нотаріального регулювання й посвідчення, він постійно збагачує свій духовний потенціал філософськими знаннями, які виходять за межі буденного й граничного буття. Це потрібно для того, щоб у нього з'явилась перспектива розширити світоглядні горизонти, які визначають його приналежність до особистості як носія засвоєних знань. Натомість потреба в постійному вдосконаленні не лише професійних, але й загальних інтелектуальних знань, породжує бажання стати вільною індивідуальністю. Приналежність до неї з'являється на метаграничному рівні буття, яке стає можливим насамперед у пізнавальній діяльності, яка постійно виводить свідомість за професійно визначені межі. Зрештою, виявляється, що відкриття засобом трансцендування не втілює не лише чистого розуму, але й практичного. У такому разі праця набуває статусу самодіяльної творчості, яка виразно позначається на суттєвому підсиленні почуття важливості для суспільства визначати свій розвиток засобами творчого, а не традиційного мімесису.

Ключові слова: філософія, світогляд, особистість, трансцендування, вільна індивідуальність, нотаріус, метаграничне буття.

Постановка проблеми. Сучасна філософська антропологія розглядає буття людини на трьох рівнях: буденне, граничне й метаграничне буття. Якщо перші два рівні здобули всебічне теоретичне висвітлення, то метаграничне ще потребує розробки.

Мета статті – дослідити вплив філософського світогляду на розуміння й формування метаграничного рівня буття нотаріуса.

Виклад основного матеріалу. Буденний рівень людського буття в будь-який період історії розвитку людства домінує, адже людині щодня потрібно виробляти необхідне для свого життєзабезпечення та споживати його. Навіть творчі види діяльності, якщо стають обов'язковими умовами, перетворюються на буденність. «Втеча» від буденності може бути відпочинком від одноманітності. Але для цього потрібно розвивати мисленнєву активність, яка дозволяє людській душі здійснити своєрідний політ у сферу духовних вимірів буття й позбавити її обтяженості суто психофізіологічних потреб, тобто має відбутись входження у сферу абсолютних істин.

М. Гайдеггер, використовуючи поняття трансценденції, наводив первинне значення змісту, який виражає абсолютне. «Абсолютне (ab-solutum, відв'язане, відпущене) – те, що постало у своїй самостійності. Те, що досягло такої самостійності, не перебуває ані в залежності, ані в ізоляції (від залежності) від інших речей, а вільно відкрите їм» [7, с. 434]. Не випадково

засобами трансценденції сприймається й водночас розуміється суть Абсолюту як основи Буття людини як мікрокосму.

У чому складність об'єктивного пізнання? Вочевидь, у тому, що людина як суб'єктивна істота не може не привносити в об'єкти пізнання хоча б і мінімальних, але властивостей, породжених суб'єктивністю. Крім того, один і той самий об'єкт пізнання різні люди, в тому числі й науковці, сприймають також із внесенням до них властивої їм суб'єктивності, яка для них залишається непомітною, а тому додається до об'єкта як нібито властивий йому елемент. Таким чином, досягнути максимально можливого абстрагування від суб'єктивності наймовірніше складно. Але видатні мислителі, розвиваючи філософію, завжди ставили перед собою мету прозріння глибин суцього, проникнення в нього, справедливо вважаючи, що першоосновою Буття є Закон, Абсолют. Безумовно, що Буття існує й урізноманітнюється через дію законів, але вся його універсальна різноманітність, явлена через об'єкти, явища, процеси, тим самим ніби заважає людині відкрити першопричину свого існування.

Людина, що усвідомлює себе мікрокосмом, інтуїтивно відчуває, що її існування залежить від тих внутрішніх імпульсів, які проявляються в різних органах її організму, які, проте, не даються безпосередньому сприйняттю. Крім того, якщо з'являється можливість їх сприйняття, це само собою не призводить до відкриття причин, дія яких призводить до втрати людиною нормального рівноважного стану. Умовивід у такому разі очевидний: макрокосм також підлягає дії першопричин, для відкриття яких їй потрібно взяти на себе напругу мислення, муки мислення, відкрити в собі очі розуму, а не очі як орган сприйняття обмеженого.

Вихідний принцип філософії, згідно з яким подібне притягується до подібного, створює подібне собі, любить подібне як однорідне, започаткований у такій іпостасі в античну добу. Подібність людини із Буттям у тому, що їхньою субстанціальною основою є внутрішній закон, або ж розум. Аристотель із цього приводу стверджував: «Отже, розум мислить сам себе, оскільки в ньому ми маємо найкраще, і думка його є мисленням про мислення. Між тим і знання, і чуттєве сприйняття, і розсуд завжди спрямовані на інше, а самі на себе лише побічно. І якщо, зрештою, мислити і бути мислимим – це різні речі, то запитується, в якому з цих двох випадків розум являє собою благо? Адже сутність думки і предмета думки – не одне і те саме. Справа, проте, в тому, що в деяких випадках знання є те ж саме, що й предмет знання: в області знань творчих це сутність, взята без матерії, і суть буття, в області знань теоретичних – логічне формулювання предмета і думка, що його осягає. Оскільки предмет думки і розум не різняться в тих випадках, де відсутня матерія, ми будемо мати тут тотожність, і думка буде становити одне ціле з предметом думки» [1, с. 423].

Звернемо увагу на фрагмент, в якому зазначається, що знання й предмет знання не різняться у сфері творчих знань, в якій сутність береться без матерії, а тому є суттю буття. Це має вирішальне значення для формування людини як творчої істоти, як суб'єкта самостворення в тому розумінні, що дає змогу вийти за буденний і граничний рівні буття. Глибоке розуміння самого звучання слова **філософія** дозволяє усвідомити онтологічне значення **любові** до знань, до мудрості, до самого процесу їх здобуття і змоги жити на засадах як мудрості, яку народжує любов, так і любові, яка народжує мудрість. Адже слово не лише звучить, воно переносить значення, які має сприйняти, відчути, пережити людина, що творить себе в такому адекватному щодо поняття про неї смислі.

Т. Шевченко з цього приводу писав: «Ну що б, здавалося слова. Слова та голос – більш нічого. Та серце б'ється, ожива, Як їх почує. Знать од Бога, і голос той, і ті слова Прийшли меж люди» [11, с. 88]. Проблема лише в тому, щоб люди чули голос логосу як логос голосу.

Не чують із різних причин. Філософія, для якої співвідношення духу і матерії є однією з головних проблем, бачить її в тому, що дух, сутність і суть буття не відкриваються безпосередньо органам сприйняття, а лише абстрактно-понятійному мисленню, яке мислить себе самого і, як не дивно для не філософів, відкривають закони матеріального буття як його істину. М. Гайдеггер зазначав цю особливість: «Істина спочатку означає вирване з тієї або іншої потаємності. Істина є, відповідно, таким відвоюванням шляхом подолання потаємності.

Потаємність при цьому може бути різного роду: затаїння, охорона, маскування, прикриття, завуальованість, перекручення. Оскільки, за платонівською «притчею», вище з непотаємного має бути вирваним у боротьбі з низьким й упертим прикриттям, переміщення з печери на простір світлого дня постає як боротьба не за життя, а за смерть» [7, с. 353].

Висновок очевидний: пізнання сутності суцього настільки складне, що не може бути надбанням масової свідомості. Невипадково масова свідомість, особливо в тих суспільствах, які вважають народні маси рушійною силою історії, не виявляє надто великого інтересу до того рівня пізнання, що забезпечує філософський світогляд у своїй вершинній формі, тобто формі, яка визначається здатністю до трансцендування. Звісно, спокійніше перебувати в печері власних стереотипів як сутності буденного буття, зупинитись на рівні граничних професійних можливостей і звинувачувати обставини, які не дозволяють самореалізуватися понад ними, аніж докласти максимум зусиль, потрібних для прориву у вищу сферу мислення, яка відкриє потаємне і дасть перспективу продовжити життя, а не бути живим мертвим.

Спробуємо пояснити зміст такої здатності. Звісно, на рівні свого розуміння, яке може й має бути в інших інше, але, будучи таким, стане підставою не для несправедного суперництва, а для зацікавленої комунікації, для саморозкриття себе і в собі самому, і себе через інших. Адже людина як особистість формується через спілкування не лише із сучасниками, але і з духовною спадщиною, залишеною попередниками. І. Кант як один із найбільш видатних із них заявляв, що «слово *трансцендентальне* означає не те, що виходить за межі будь-якого досвіду, а те, що досвіду (а priori) хоч і передує, але призначене лише для того, щоб здійснити досвідне/дослідне пізнання» [4, с. 155]. Власне, саме в такому розумінні ми й використовуємо це поняття, зміст якого відображає стан свідомості, іншими словами, трансцендентальну єдність самосвідомості. Свій розвиток поняття трансцендентального набуло в неklasичних формах філософування, представниками якого є Гуссерль, Дерріда, Барт, Фуко й багато інших.

Наведеного, на наш погляд, достатньо для того, аби спроектувати зміст трансцендентального на формування метаграничного вектора буття в тому вигляді, як це можливо для особистості нотаріуса. Але при цьому ми хочемо зазначити, що найвищим проявом людини-особистості є її перехід у нову якість, визначену поняттям *вільна індивідуальність*.

Кожна людина як суб'єктивна істота є носієм генетично закріплених особливостей. У такому разі її можна визначити поняттям *природна індивідуальність*. Вона наперед задана, тому й породжує практику самовизначення без того, щоб докладати значних зусиль для визнання себе в заданій якості. Звідси в соціальному плані прояви егоцентризму, індивідуалізму, суб'єктивізму. Розвиваючи індивідуальні особливості, вона здатна стати соціалізованою особистістю, використовуючи при цьому духовний досвід людства для трансформації природної енергії певних схильностей із метою їх підсилення і надання їм суспільно значимого досвіду в різних сферах суспільної діяльності. У такому разі суб'єктивне стає суб'єктивним внаслідок самопізнання, тому набуває статусу розумно-вольової цілеспрямованої дії.

Особистість як продукт свідомої соціалізації, в основі якої свідомий чи несвідомий прояв філософії як заклик до самопізнання, все ж таки з часом відкриває в собі межу саморозвитку, відчуваючи, що її духовне багатство є надбанням доволі значної кількості людей. Звідси усвідомлення факту буденності свого буття, стереотипності мислення, некритичності, врешті, розпачу. Енергії на продовження вдосконалення вже не вистачає, тому що раптом пробуджується почуття часу, адже одне й те ж втомлює, присипляє. Так зароджується екзистенціальна гранична ситуація, яку А. Камю пов'язав саме з пере-відкриттям часу. Якось несподівано, але «приходить день, і людина помічає, що їй вже тридцять років. Тим самим вона заявляє про свою молодість. Але одночасно вона співвідносить себе із часом, займає в ньому місце, визнає, що перебуває в певній точці графіку. Вона належить часу і з жахом усвідомлює, що час – її лютий ворог. Вона мріяла про завтрашній день, а тепер знає, що від нього варто було б відректись. Цей бунт плоті і є абсурд» [3, с. 230].

Звісно, не час сам по собі є проявом абсурду, а супутній йому спосіб життя людини. Якщо він одноманітний, то звично закликати людину до прийняття вольових рішень щодо його

урізноманітнення. Проте для цього потрібна воля, а не одне лише розуміння необхідності внесення змін у звичний розпорядок буття. У цікавій монографії О.С. Ципка, яка вийшла в СРСР у час його застою, зазначено: «Звісно, треба давати собі звіт у тому, що вирішення проблеми всередині свідомості шляхом перебудови установок, шаблонів свідомості – це найбільш складний з усіх способів її вирішення» [10, с. 217]. Звідси формулювання ним своєрідного мудрого афоризму «З волею народжується не кожний, але безвольному жити тяжко», який він вибрав назвою підрозділу.

А. Шопенгауер висловив слушну думку, згідно з якою філософія «тільки розмірковує, але не спонукає» [12, с. 694]. Проте, якщо перед людиною постає питання про вибір подальшого шляху існування чи розвитку, то має бути чітке усвідомлення того, що вибір має зробити вона сама. Поради сторонніх можуть бути вірними, але вони не обов'язково реалізуються. Адже радить людині її знайомство з певною цілісною теорією розвитку, а не її умовиводи. Останні мають бути наслідком досягнення змісту самосвідомості зі змістом теорії розвитку, засвоєним особистими зусиллями. Чудову «пораду» із цього приводу навів Гегель у праці «Феноменологія духу»: «Суть справи вичерпується не своєю *ціллю*, а своїм *здійсненням*, і не *результат* є *дійсне* ціле, а результат разом зі своїм становленням; *ціль* сама по собі є нежиттєве загальне, подібно до того, як тенденція є проста схильність, яка не перетворилась ще на дійсність, а голий результат є труп, що залишив позаду себе тенденцію» [2, с. 2].

Зважаючи на безумовний авторитет мислителя, міркування щодо змоги нотаріуса піднятися на метаграницний рівень буття будуть мати авторський характер. Маючи юридичну освіту, свій науковий шлях я пов'язала саме з філософією. Спроба написати докторську дисертацію якраз і зумовлена бажанням вийти за межі професії нотаріуса до невизначених меж метаграницного буття засобом досягнення в пропонованому тексті трансцендентальної єдності самосвідомості. Межі професії чітко обмежені значною кількістю нормативних документів, порушення яких карається. Між тим свобода як потреба людини найбільшою мірою проявляється у філософії як практиці свободи мислення, звільненого від будь-яких зовнішніх нормативних обов'язків на користь внутрішнього обов'язку. І таким є напрям формування особистості як *вільної індивідуальності*, яка, як зазначав К. Маркс, розвивається в абсолютному русі постійного становлення без будь-якого наперед визначеного масштабу розвитку. Він просто не існує, тому що такий розвиток не може бути запрограмований і прогнозований як якась *ціль*. Нею є не якась кінцева *ціль*, а такий спосіб життя, який є постійним процесом цілепокладання, визначеним у самому процесі, а не до його здійснення.

Такий напрям розвитку людини не може бути жорстко прив'язаний до якоїсь професії. Остання завжди ставить певні вимоги до її здійснення, оскільки є реалізацією суб'єкт-об'єктної взаємодії. Людина зобов'язана виконувати функції, які їй визначає об'єктивна необхідність, підпорядкована закону об'єкта або ж об'єктів у взаємодії. Людина, будучи суб'єктом вольових дій, схильна вважати будь-який вольовий імпульс проявом свободи волі. Але у взаємодії людей це може вилитись у форму свавілля, яке не сприймається іншою людиною. Звідси відоме обмеження свободи волі, адже вона закінчується там, де починається свобода волі іншої людини. Якщо ці волі протилежні, виникає конфліктна ситуація, що є небажаною для обох сторін. Її вирішення вже не може бути проявом розумно-вольового спрямування буття.

Філософія, як ми щойно зазначили, в самій своїй назві закликає не просто до свободи відкриття знань про себе, співвіднесених із природними об'єктами, але й до любові як методу пізнання і водночас способу взаємин між людьми на основі любові. Діючи з любов'ю до пізнання об'єкта, утверджується свобода його існування навіть у разі його перетворення. В іншому разі, як це ми спостерігаємо в наш час, природа руйнується, а разом із нею руйнується людина, її організм.

Людина, яка має професію юриста, правника, врешті-решт, нотаріуса, разом з отриманням нормативних знань про справедливість як основу права як постійного стану своєї свідомості має зберігати в оперативній пам'яті цю його сутність. Але особливість свідомості людини така, що вона багато чого забуває. Якщо забуває суть права, це обов'язково призведе до порушення

його вимог бути завжди на сторожі справедливості. Якщо здатна зберігати, тоді в неї неодмінно пробудиться таланти до її нотаріального посвідчення не лише в професійній діяльності, але й у втіленні трансцендентальних одкровенень свідомості в тексти. Адже тексти як проєкції душевних порухів людини назовні пишуться не лише для інших, але й для себе самої як цілком достовірної самості, що таким чином позбувається самотності. Тримати в собі те, що постійно спонукає до зовнішнього виявлення, можна й варто тлумачити як прояв егоцентризму, а не альтруїзму. Особливо ж якщо утримується щось світле, яке йде не від несподіваних вибухів підсвідомих інстинктів, а те, у світлоносності якого в людини не виникає сумнівів. Не забуваймо, що йдеться про людей із вищою освітою, які за змістом своїх знань несуть у суспільство і природу справедливість, як і про ту категорію людей, які здатні здолати властивий їм граничний рівень буття.

Ми наголошуємо на можливостях людини, в цьому випадку тієї, яка є нотаріусом, підняти хоча б на мить до безмежного простору свободи думки, яка формує й любов до неї, з тієї причини, що вже сама назва професії зобов'язує до писемної словотворчості не тільки й не стільки як нормотворчості. Не лише філософія смислом своєї словами визначеної назви спонукає до любові й пізнання, але й сама назва «нотаріус» закликає до занотування того, що без такої дії зникає, забувається, отже, виходить за межі пам'яті про події.

Слід наголосити на тому, що слово не просто творить людину. Воно насамперед розповідає про неї, про взаємодію людей, про спілкування і його фінал – створення суспільства. Тоді це не просто однокореневі й однорідні слова в граматиці, але й основа його буття. До того ж є така закономірність, яка спонукає людину до виправлення свавільної волі на розумну, а саме: тривалі перебування в стихії мови, стихії слів, які не просто *позначають* окремі об'єкти, а несуть їх внутрішній зміст, їх сутність як сутність самої людини. Засвоєння їхніх *значень* витісняє з підсвідомого властиві йому неконтрольовані спалахи, правильніше, ставить набагато надійніший бар'єр на їх вивільнення назовні, ніж це можливо при звичному одноразовому ознайомленні зі змістом знань.

Маючи таке гуманістичне спрямування свідомості, нотаріус, як і будь-яка інша людина, піднімається у своєму бутті на метаграничний рівень. Це своєю чергою не може не сприяти тому, що він перестає бути звичним виконавцем волі законів, але і їх вдосконалення. Це і є те, що Н. Хамітов, як ми думаємо, називає антропо-трансценденцією. «Дійсно, людське буття стає не просто трансцендуванням і не просто само-трансцендуванням; воно стає антропо-трансцендуванням – особистісним трансцендуванням, що не лише входить у потаємні глибини особистості, а й відкриває її іншій особистості; в результаті людське буття і набуває статусу антропо-трансценденції – стану, а надалі й буттєвого виміру, в якому відбувається поєднання свободи та любові, що трансформує творчість і співтворчість та буттє-творення» [9, с. 36].

Розглядаючи й досліджуючи феномен людини-нотаріуса, ми виходимо з того, що йдеться не про те, що зазначена спільнота вже має такий статус. Все дійсне не обов'язково розумне, але все розумне обов'язково має здійснитись. Інакше людство не буде мати перспектив для свого розвитку – буденність некритичністю свого способу мислення здатна його знищити. Водночас саме вона найбільшою мірою потребує того, аби в суспільстві були реалізовані мир і злагода, приклад якої вона чекає саме від тих, хто здатен демонструвати його. Ми намагались показати, що, постійно діючи в межах закону і законності, спільнота нотаріату здатна до такої феноменальної діяльності, адже здатність до трансцендування, як зазначено І. Кантом, потрібна не сама по собі й не для себе самого, а для втілення його духовного світла в буденне й граничне буття. Звичайно, що спочатку це втілення у філософські тексти, але з надією на те, що одкровення трансцендентного стають відомими не лише автору, але й спонукають читача до здійснення подібного досвіду.

Висновок. Метаграничне буття людини, яка має фах правознавця-нотаріуса, визначається її постійним прагненням до творчості у тій сфері, яка належить до безкінечних проявів мисленнєвої активності. Йдеться про безкінечну зацікавленість у тому, яким чином утвердити гуманістичні взаємовідносини між людьми на основі розуміння того, що є справедливість як основа

всезагального щастя. Воно не може бути досягнуте як щось постійне, адже перетвориться на буденність і нудьгу. Проте проблиски задоволення життям роблять його самоцінним. Не лише прекрасне чудове як мить його сприйняття, але ще більшою мірою справедливе як певна тривалість. Філософія в статусі методології пошуково-дослідницького мислення це уможливило.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аристотель. Антология мировой философии. В 4-х т. Москва: «Мысль», 1969. Т. 1. С. 407–475.
2. Гегель. Феноменология духа. Сочинения Т. IV. Москва: Социально-экономическая литература, 1959. 440 с.
3. Кант. Антология мировой философии. В 4-х т. Москва: «Мысль», Т. 3. 1971. С. 89–197.
4. Камю А. Сумерки богов. Миф о Сизифе. Эссе об абсурде. Москва: Политиздат, 1989. С. 222–318.
5. Коломієць О. Мета-антропологічний аналіз екзистенціально-трансцендентального руху людського Я як необхідної умови існування особистості. *Особистість, стат, сім'я: виклики та відповіді філософської антропології, психоаналізу і арттерапії*. Збірник наукових праць IV Міжнародної науково-практичної конференції, 30–31 березня. Київ: Інтерсервіс, 2017. С. 148–151.
6. Сюсель Ю. Мета-антропологічні аспекти дослідження особистості у процесі споживання. *Особистість, стат, сім'я: виклики та відповіді філософської антропології, психоаналізу і арттерапії*. Збірник наукових праць IV Міжнародної науково-практичної конференції. 30–31 березня. Київ: Інтерсервіс, 2017. С. 125–128.
7. Гайдеггер М. Время и Бытие. Москва: Политиздат, 1993. 483 с.
8. Хамітов Н. Екзистенціал «щастя» у координатах метаантропології: буденний, граничний та метаграничний виміри. *Щастя та цивілізаційний розвиток: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, 14–15 листопада. Львів, 2019. С. 256–265.
9. Хамітов Н.В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. 3-є видання, виправлене і доповнене. Київ: КНТ, 2020. 394 с.
10. Ципко А.С. Социализм: жизнь общества и человека. Москва: Молодая гвардия, 1980. 287 с.
11. Шевченко Т.Г. Повне зібрання творів: У 12 т. Київ: Наукова думка. Т. 2. 1990. 592 с.
12. Шопенгауэр А. Антология мировой философии. В 4-х т. Москва: Мысль, 1971. Т. 3. С. 673–704.
13. Ярмоліцька Н. Людина у філософсько-антропологічній концепції А. Гелена. *Особистість, стат, сім'я: виклики та відповіді філософської антропології, психоаналізу і арттерапії*: Збірник наукових праць IV Міжнародної науково-практичної конференції 30–31 березня. Київ: Інтерсервіс, 2017. С. 132–135.

REFERENCES

1. Arystotel. (1969). Antolohyia myrovoi fylosofyy. v. 4 tt. [The Anthology of world philosophy]. Moscow. Misl. t. 1. pp. 407–475. [in Russian].
2. Hehel. (1959). Fenomenolohyia dukha. Sochynenyia. [The Phenomenology of the spirit. Essays]. v IV tt. Moscow. Yzd. Sots.-ek. lyt. P. 440 [in Russian].
3. Kant. (1971) Antolohyia myrovoi fylosofyy. v 4 tt. [The Anthology of world philosophy]. Moskva, Misl, t. 3. pp. 89–197. [in Russian].
4. Kamiu A. (1989). Myf o Syzyfe. Esse ob absurde. Sumerky bohov. [Twilight of the gods. The myth of Sisyphus. An essay on the absurd]. Moscow. Polytyzdat. pp. 222–318. [in Russian].
5. Kolomiiets O. (2017). Meta-antropolohichniy analiz ekzystentsialno-transtsendentalnoho rukhu liudskoho Yayak neobkhdnoi umovy isnuvannia osobystosti. Osobystist, stat, simia: vyklyky ta vidpovidi filofsoskoi antropolohii, psykhoanalizu i art-terapii. [Meta-anthropological analysis of the existential-transcendental movement of the human self as a necessary condition for the existence of the individual. Personality, gender, family: challenges and answers of philosophical anthropology, psychoanalysis and art therapy. Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference] Z. nauk. Prats IV Mizhn. nauk.-prakt. konf. 30-31 march. Kiev. Interservis, pp. 148–151 [in Ukrainian].
6. Siusel Yu. (2017). Meta-antropolohichni aspekty doslidzhennia osobystosti u protsesi spozhyvannia. Osobystist, stat, simia: vyklyky ta vidpovidi filofsoskoi antropolohii, psykhoanalizu i art-terapii. [Meta-anthropological aspects of the study of personality in the process of consumption. Personality, gender,

family: challenges and answers of philosophical anthropology, psychoanalysis and art therapy] Z. nauk. Prats IV Mizhn. nauk.-prakt. konf. 30-31 march. Kiev. Interservis, pp. 125–128 [in Ukrainian].

7. Khaidehher M. (1993). Vremia y Bitye. [Time and Being]. Moscow. Polytyzdat. P. 483 [in Russian]

8. Khamitov N., Krylova S. (2019). Ekzystentsial «shchastia» u koordynatakh metaantropolohii: budennyi, hranychnyi ta metahranychnyi vymiry. Shchastia ta tsyvilizatsiinyi rozvytok: zbirnyk materialiv mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. [Existential “happiness” in the coordinates of metaanthropology: everyday, boundary and metaboundary dimensions. Happiness and civilization development: a collection of materials of the international scientific-practical conference] Lviv. 14–15 November. Lviv. pp. 256–265. [in Ukrainian]

9 Khamitov N.V. (2020). Filosofska antropolohiia: aktualni problemy. Vid teoretychnoho do praktychnoho povorotu. 3-ye vydannia, vypravlene i dopovnene. [Philosophical anthropology: current issues. From theoretical to practical turn. 3rd edition, corrected and supplemented] Kiev. p. 394 [in Ukrainian].

10. Tsytko A.S. (1980). Sotsyalizm: zhyzn obshchestva y cheloveka. [Socialism: the life of society and man]. Moskva. Molodaia hvardiia, p. 287 [in Russian]

11. Shevchenko T.H. (1990). Povne zibrannia tvoriv. V 12 t. [Complete collection of works: In 12 vols.]. Kiev. Naukova dumka. T. 2. p. 592 [in Ukrainian]

12. Shopenhauer A. (1971) Antolohiia myrovoi fylosofyy. v 4 tt. [The Anthology of world philosophy]. Moscow. Misl. T. 3. pp. 673–704 [in Russian]

13. Yarmolitska N. (2017). Liudyna u filosofsko-antropolohichnii kontseptsii A. Helena. Osobystist, stat, simia: vyklyky ta vidpovidi filosofskoi antropolohii, psykhoanalizu i art-terapii. [Man in the philosophical and anthropological concept of Helen. Personality, gender, family: challenges and answers of philosophical anthropology, psychoanalysis and art therapy. Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference]. Z. nauk. Prats IV Mizhn. nauk.-prakt. konf. 30–31 march. Kiev. Interservis, pp. 132–135 [in Ukrainian].

Manoylo Nataliia Hryhorivna

Candidate of Philosophical Sciences,
Doctoral Student

National Pedagogical Dragomanov University
9, Pyrohova, str., Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-6369-7437

PHILOSOPHICAL WORLDVIEW AND METAGRANIC EXISTENCE OF THE NOTARY PERSONALITY

Abstract. *The highest achievement of man in his ability to abstract-conceptual way of thinking is that he manages as far as possible to enter the realm of pure ideality of Being. Ideally, material objects that are directly given to the organs of perception do not disappear. Like man at this level of his cognitive entry into it does not cease to feel like a sensory material reality. But it manages to achieve the ideal of knowledge - pure objectivity, which allows to discover the Law as the Absolute.*

The article is of the opinion that the usual performance by a notary as a specialist in the theory of law of his professional duties, rigidly tied to the current legal framework, does not contribute to his creative growth. Being acquainted with the various spheres of activity that are part of notarial regulation and certification, he constantly enriches his spiritual potential with philosophical knowledge that goes beyond everyday and extreme existence. This need is necessary for him to have the prospect of expanding worldview horizons, which determine his belonging to the individual as a carrier of acquired knowledge. Instead, the need for continuous improvement of not only professional but also general intellectual knowledge creates a desire to become a free individual. Belonging to it appears at the meta-border level of being, which becomes possible primarily in cognitive activity, which constantly takes consciousness beyond professionally defined boundaries. Finally, it turns out that discovery by means of transcendence is not only the consolation of pure reason, but also practical. In this case, the work acquires the status of amateur art, which clearly affects the significant strengthening of the sense of importance for society to determine their development by means of creative rather than traditional mimesis.

Key words: *Philosophy, worldview, personality, transcendence, free individuality, notary, metaboundary existence.*